

LAATDIENST zondag 3 maart 2019

Cyclus: HET ZONNELIED van FRANCISCUS van ASSISI
Voorganger: Wim Timmer

Thema WATER

Franciscus zingt over het water en noemt haar 'zuster water', nuttig en nederig, kostbaar en kuis. Water is door God bestemd tot bron van leven. We lezen in het scheppingsverhaal over water boven en beneden, plaats voor vogels in de lucht, de bovenwaterruimte, en vissen in de zee, de onderwaterwereld. Dat water krijgt telkens zijn betekenis in alle bevrijdingsverhalen. De zee wijkt aan het begin van de doortocht en klatert uit de rots midden in de woestijn. Op de grens van het beloofde land trekt het volk weer door het water. Dat water wordt water van de doop, van nieuw begin. Water brengt ons bij de bron van het leven, waar wij kunnen putten uit de oude verhalen van onze voorouders over voorgeleefd geloof. Jezus ontmoet een Samaritaanse vrouw bij die bron. Vragen om water leert ons de betekenis van levend water. Hoe dorstig zijn wij naar zuster water?

ZUSTER WATER

*Het begon met water boven en beneden
Klatterend uit de lucht
Opborrelend uit de bron
Wij droomden weg in blauwe hoogten
Wij dwaalden over waterverte
WATER verdiept en onttroebelt*

*Het kwam met bakken uit de
rots
Stromend over onze hoofden
Sprankelend op onze tongen
Wij verfristen ons hart
Wij vernieuwden onze kracht
WATER verstilt en geeft moed*

*Het stond aan onze voeten
Kolkend van liefde
Bruisend naar toekomst
Wij zagen een nieuw land
Wij dorsten op weg te gaan
WATER verheldert en reinigt*

*Het was er al van alle tijden
Lessend voor de dorst
Opscheppend voor de ander
Wij hoorden van die bron
Wij dronken levend water
WATER herdoopt en hernieuwt*

Welkom zusters en broeders, welkom zuster water en broeder maan. Water en maanstand bepalen de waterstand en daarmee het moment van vruchtbaarheid voor zaai- en oogsttijd. Welkom dus bij de bron. Utile et humile, pretiosa et casta, dicht Franciscus over water, nuttig en nederig, kostbaar en kuis. Misschien niet helemaal de beelden, die het eerst bij ons opkomen. Wij in ons kikkerlandje hebben ook veel met water. Wij moeten hier zorgen dat we droge voeten houden en kennen onze bijzondere verhouding met het water in onze nationale zogenaamde 'strijd tegen het water', als het ons dreigt te overstromen.

Franciscus bezingt het water met waarden, die hij als het ware in zichzelf herkent, die ons bestemmen. Het water is dienstbaar, drenkt, reinigt en maakt ons in onze afhankelijkheid aan water nederig. Water zoekt altijd zijn weg naar het laagste punt. Dat is voor hem het beeld, de opdracht om nederig, dienstbaar te zijn aan de wereld en elkaar. Het water is kostbaar, we kunnen niet zonder. Water is bestemd om leven te geven, daarom is zij ook kuis en puur. Zij draagt de belofte van toekomst in zich.

Het Zonnelied is niet zomaar een lofzang op de natuur en de kosmos. Het is een aansporing van Franciscus om je daarmee te vereenzelvigen, een te worden. Voor hem zijn het beelden voor onze mogelijkheden de wereld te behoeden en te beheren. Het gaat hem om een levensopdracht, een levensvorm, te zijn als water. *Welkom dus zuster water en broeder dorst, welkom bij de bron.*

Wij kennen Franciscus meestal alleen van het beeld van iemand, die zich terugtrekt in de natuur en daar met de vogels en dieren praat. Franciscus die geboren wordt in 1182 leeft in een roerige en gewelddadige tijd. Het is de tijd van de kruistochten en ook wordt er verschillende malen om Assisi gevochten en komt het gebied onder diverse heerschappijen. Franciscus is echter niet alleen de excentrieke eenling, die door zijn bekering een leven van eenvoud zoekt, maar hij zoekt ook medestanders, broeders en zusters, die bereid zijn een andere weg te gaan. Een weg van pace & bene, van vrede en het goede.

Terwijl er ook een kerkelijke strijd gaande is, waar de oproep van Franciscus, dat het volgen van Christus toch vooral een weg van armoede zou moeten zijn, gehoor lijkt te vinden, verlaat hij zijn gemeenschap en reist hij naar Noord-Afrika en zal hij voor langere tijd in Egypte verblijven. Als hij in 1225 terugkeert schrijft hij het Zonnelied voor zijn volgelingen. In zijn lofzang brengt hij hen bij de bron van het leven. Een jaar later zal hij, afgemat en vaak gekweld door een slechte gezondheid, op 44-jarige leeftijd sterven.

Tijdens zijn verblijf in Egypte moet Franciscus de gebruiken rondom een bron hebben geleerd. Wie is de eigenaar? Wanneer en hoe mag jij als passant gebruik maken van het kostbare water? In de woestijn is water van levensbelang en er dient zorgvuldig mee te worden omgegaan; een deksel van stenen op de put tegen verdamping en vervuiling, een bescherming tegen ongedierte om de bron zuiver te houden. Een reis door de woestijn gaat altijd van bron naar bron en deze wordt daardoor een belangrijke ontmoetingsplek.

Vandaag zijn we bij zo'n bron, de put van Jacob, de plek waar Jacob zijn geliefde vrouw Rachel heeft ontmoet. Johannes schets ons tegen deze achtergrond een beeldend tafereel: een moment van rust, van op adem komen, tijdens de tocht van Jezus. Daar gaat Jezus zitten, daar waar de echo nog klinkt van de tien verloren stammen, waar de tien woorden van Mozes nog geen vaste grond hebben gevonden en tot wasdom zijn gekomen. Die bron, Ain Ja'akov, nodigt ons

uit die reis mee te maken. De put is bij de stad Sichar - Naaste-plek - waar je je naaste kunt ontmoeten, waar degene die jou benadert je naaste blijkt te zijn. Een moment dat ontstaat in een ontmoeting, in een gesprek. Het is het zesde uur, het heetst van de dag. Normaal gesproken heb je dan niets bij de bron te zoeken, de put is nog met stenen bedekt. Op die plaats van nabijheid wordt het echter een ander verhaal.

Er komt een Samaritaanse vrouw water putten. Zuster waterdrager nadert en Jezus vraagt haar: 'Geef mij wat te drinken'. Het wordt het begin van een wonderlijk gesprek. Geen groet, geen kennismakingsformaliteiten, maar ogenschijnlijk gelijk tot de kern van de zaak. Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is dat je iemand, die je niet kent en met wie het verre van vanzelfsprekend is om op deze wijze mee te praten, zomaar aanspreekt. De vrouw antwoordt dan ook: 'hoe kun je mij, een Samaritaanse, als Jood om drinken vragen?'. Jezus doorbreekt niet alleen het taboe om haar aan te spreken, maar het gesprek neemt ook onmiddellijk een totaal andere wending. De rollen worden omgedraaid. Eerst vraagt Jezus om water, maar dan gaat het plots over water wat hij wil schenken. Zij heeft nog wel wat aarzelingen; Jezus heeft geen emmer bij zich en de put is diep..., of kun jij meer dan onze vader Jacob? De Samaritaanse blijkt niet op haar mondje te zijn gevallen en met een spraakwaterval van woorden laat zij zich niet door hem intimideren.

Jezus luistert aandachtig naar haar woorden en neemt haar serieus: "Iedereen die uit deze bron drinkt zal weer dorst krijgen, maar het water dat ik geef zal een bron worden in jezelf, dat niet opdroogt". Geen dorst meer, hoor hem... hoezo? "Nou, geef mij daar dan maar wat van, dan hoef ik niet meer dagelijks te lopen sjouwen met kruiken!" Jezus spreekt hier natuurlijk in beeldspraak over "levend water, stromend water". Water dat je weer in beweging brengt. Geen dorst (diphusei, dorstig) betekent: je zult niet meer diffuus, twijfelachtig zijn. Het gaat om water wat je bestemt en verbindt met de bron van het leven. Dorstig, diffuus, staat voor het beeld van droogstaan, van binnen verpieterd, de toegang tot je hart geblokkeerd, zoals een bron met stenen bedekt.

Hoe leg je dat vandaag de dag nog uit. Durven wij nog wel te spreken over levend water, of verschuilen wij ons achter termen als duurzaam en ecologisch verantwoord. Er komt een tijd dat mensen kunnen spreken in geest van waarheid. Dat is niet de waarheid van 1 plus 1 is 2 of die van onze tijdgeest, maar van betrouwbaarheid. Dat een ontmoeting tot herkenning leidt, dat we elkaar begrijpen. De Samaritaanse vrouw blijkt heel goed te begrijpen waar Jezus over spreekt. In de geest van waarheid antwoordt zij begeistert: "Ik weet dat de Messias komt en hij zal ons alles vertellen".

Een toevallige ontmoeting wordt een feest van herkenning. Als we durven uit een ander vaatje te tappen gebeurt soms het onvoorstelbare. Dan waren wij levend water voor elkaar. "Ik ben het, degene die met je praat". Degene (ho laloon soi), die hier zo lekker met je lalt en aan het babbelen is. Zuster water verlaat de bron en vergeet haar kruik. Zij gaat op zoek naar mensen, die mee willen naar die bron waar wij elkaar begrijpen.

Franciscus van Assisi bezingt en zegent de schepper omwille van zuster water. Zonder water kan geen mens leven en gaat onze moeder aarde te gronde. Levend water is de bron van die god en ontspringt in ons als wij elkaar ontmoeten. Dat water bestemt en zegent ons, helpt ons over onze angst voor haar onpeilbare diepte en onze angst voor haar overstromende kracht, de

zondvloed, heen. Zuster water helpt ons in geest van waarheid te durven spreken over de liefde van die levensschepper. Levend water helpt ons misschien ook over onze 'waterschaamte' heen en brengt ons bij ons diepste verlangen gekend te zijn door de ander. Wie die bron weet te vinden, gaat geen zee te hoog, zal zijn ware gezicht boven water houden en wie weet lopen wij dan zelfs over het water, als zuster water en broeder dorst, elkaar tegemoet.